

**การดำเนินนโยบายของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎอัยการศึก
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**
**Policy of The Government Under Enforcement by Martial Law
in Three Provinces of Southern Thailand**

อภิวัฒน์ สมานี¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความรู้ความเข้าใจ และทัศนะของประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎอัยการศึกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) แนวทางการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติตามนโยบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎอัยการศึกต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครองและประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย Z-Test และ One way ANOVA-Test ผลการวิจัยพบว่า (1) ข้าราชการและประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับที่แตกต่างกัน โดยข้าราชการมีระดับความรู้ความเข้าใจสูงกว่าประชาชน แต่ก็ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้ ด้านทัศนะต่อการดำเนินนโยบายของรัฐและการบังคับใช้กฎอัยการศึกพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ปัญหาด้านการกำหนดนโยบายของรัฐที่ปฏิบัติในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประสิทธิภาพแต่ยังไม่ดีพอที่จะแก้ไขให้ปัญหาในพื้นที่ให้หมดสิ้นลงไปได้ (2) เหตุปัจจัยหลักของการก่อความไม่สงบในพื้นที่ อันดับแรก คือ ปัญหาด้านยาเสพติด รองลงมา คือ ปัญหาด้านการแบ่งแยกดินแดน

คำสำคัญ: กฎอัยการศึก

Abstract

This mixed-method study aims to examine (1) the understanding and opinion of the public and government officials toward state policy under martial law enforced in the three southern provinces; (2) the suggestion and policy implementation of the policy of the government under martial law for the

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

^{*} เป็นหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2554

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.จรัสพงศ์ คลังกรณ์

enforcement solutions in the three southern border provinces effectively and efficiently. Samples are selected from government officials, military officers and the public in three southern border provinces. Research tools interviews and questionnaires, data collected is analyzed using Z-Test and One-way ANOVA Test are findings show (1) Officials and local people have deep understanding at different levels of the states. The government have officer a higher level of understanding than people. But still lower than the threshold. The attitude towards the government and the enforcement of martial law was at middle level showing that the states policy practicing in the three southern border provinces has been effectively performed but still not good enough to solve the problems. (2) the main cause of insurgency in the area is the drug-related problems, followed by the problem of separatists.

Keywords: martial law enforced

ความนำ

หากกล่าวถึงปัญหาที่มีความสำคัญลำดับต้น ๆ ของประเทศไทยปัจจุบัน ย่อมไม่มีใครปฏิเสธว่าปัญหาการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ ไม่ว่าจะผ่านมากี่ยุค ก็สมัยก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ให้หมดสิ้นลงไปได้ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลและหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยตลอด ในระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมาพบว่า จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางอำเภอในจังหวัดสงขลา มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นถึง 11,523 เหตุการณ์ นราธิวาสมากที่สุด 4,588 ราย ปัตตานี 3,783 ราย และยะลา 3,152 ราย มีผู้เสียชีวิตรวม 4,370 ราย มีการใช้งบประมาณไปแล้วทั้งสิ้น 140,000,000,000 บาท (หนึ่งแสนสี่หมื่นล้านบาท) (กนก รัตน์วงศ์กุล, 2554, น.24) สิ่งที่สำคัญที่สุดคือชีวิตของผู้บริสุทธิ์ที่สูญเสียไปนั้นเราไม่สามารถนำกลับมาหรือทดแทนได้ ดังนั้นปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีความน่าสนใจในการศึกษาให้รู้แก่นแท้ของปัญหาว่าแท้ที่จริงแล้วปัญหาเกิดจากอะไร จะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไรบ้าง หากจะกล่าวถึงที่มาของปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มเกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2545 เมื่อมีการยุบ พทท.43 (กองบัญชาการผสมพลเรือน

ตำรวจ ทหาร) และศอ.บต (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้) ซึ่งถือเป็นหน่วยงานสำคัญในการหาข้อมูล และดำเนินการทางลับเพื่อไม่ให้กลุ่มก่อความไม่สงบรวมตัวเพื่อก่อตั้งเป็นองค์กรได้ แต่สถานการณ์กลับทวีความรุนแรงขึ้นอีกเมื่อ เกิดเหตุการณ์ปล้นปืนจำนวน 443 กระบอกจากค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 หลังจากนั้นรัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วนด้วยการส่งกำลังตำรวจ และทหารเข้าประจำการในพื้นที่กว่า 30,000 นาย (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2551, น.176-177) แต่ดูเหมือนว่าเหตุการณ์จะกลับลุกลามมากยิ่งขึ้น จนยากแก่การควบคุม จากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหา โดยการประกาศให้มีการบังคับใช้กฎหมายการศึกษา ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2547 โดยกำหนดใช้ในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา นั่นคือ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ (ข้อมูลจากมูลนิธิสันติวัฒนธรรม, 2549, น.5) เพื่อเป็นเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ในการระงับเหตุ และถือเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากที่กล่าวมาผู้วิจัยคิดว่าควรจะมีการ

ศึกษาว่า การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาเพื่อควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่เป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่ และเป็นที่น่าสนใจว่าเหตุใดในเมื่อมีการกำหนดใช้กฎหมายการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาแล้วถึง 7 ปี แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้หมดสิ้นลงไปได้ หรือการดำเนินนโยบายของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาเพียงอย่างเดียวอาจไม่ใช่คำตอบของการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง เคยถามประชาชนในพื้นที่บ้างหรือไม่ว่าการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาเป็นสิ่งที่คนในพื้นที่ต้องการ ปฏิเสธไม่ได้ว่าสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นพื้นที่พิเศษที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านประเพณี, สังคม, วัฒนธรรม, ชาติพันธุ์ และศาสนา สาเหตุของปัญหาอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าของผิดกฎหมาย การบิดเบือนคำสอนทางศาสนา การใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมไปถึงแนวความคิดการแบ่งแยกดินแดนจะมีแนวทางใดบ้างในการดำเนินนโยบายของรัฐที่มีความเหมาะสมกับคนในท้องถิ่น ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษา และสามารถสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน ดังแนวทางปฏิบัติที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระกระแสรับสั่งกับข้าราชการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกคน โดยมีใจความสำคัญว่า “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา ทรรศนะ ความรู้ความเข้าใจของประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติตามนโยบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินนโยบายของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นการศึกษาวิจัยในรูปแบบผสมผสานประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้จากเอกสารเหล่านี้มาสร้างกรอบความคิด และสร้างเครื่องมือในการศึกษาภาคสนาม

2. ศึกษาภาคสนาม (field research) จากการศึกษาดูเอกสาร นำความรู้ที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม (questionnaire) แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในเขตอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข และใช้เป็นเครื่องมือสัมภาษณ์ (interview) กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการและประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในพื้นที่ จังหวัดยะลา, จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ประเภท ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครอง ประชาชน และกลุ่มแนวร่วม

การกำหนดขนาดตัวอย่าง

วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างสามารถแบ่งออกได้

- 2 ประการ อธิบายรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้หลักการของ Yamane's ด้วยความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดตัวอย่างจังหวัดละ 398 ราย รวมทั้งสิ้น 1,194 ราย ส่วนการสัมภาษณ์ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครอง ประชาชน และกลุ่มแนวร่วมจำนวน 48 ราย โดยแบ่งเป็น

ข้าราชการทหาร จำนวน 15 ราย ข้าราชการตำรวจ จำนวน 7 ราย ข้าราชการฝ่ายปกครอง จำนวน 13 ราย ประชาชน และผู้นำชุมชน จำนวน 8 ราย และกลุ่มแนวร่วม (RKK) จำนวน 5 ราย

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ 3 ชั้น (all location of sample size in three-stage sampling) ผลจากการสุ่มตัวอย่างได้พื้นที่ใช้ในการศึกษา คือ จังหวัดยะลา ทำการศึกษาในเขตอำเภอเมืองยะลา และอำเภอเยหา จังหวัดปัตตานี ทำการศึกษาในเขตอำเภอเมืองปัตตานี และอำเภอยะรัง จังหวัดนราธิวาส ทำการศึกษาในเขตอำเภอเมืองนราธิวาส และอำเภอสุไหงปาดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาและเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถาม โดยได้ทำแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด คือ ภาษาไทย และภาษายาวี (ภาษายาวีเพื่อความเข้าใจในการตอบคำถามของชาวไทยมุสลิมที่ไม่สามารถอ่านภาษาไทยออก)
2. แบบสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามแนวทางที่กำหนดไว้ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ แล้วปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม และนำไปทดสอบย่อย กับประชาชน จำนวน 30 ราย ในพื้นที่มีสภาพใกล้เคียงกับพื้นที่จริงโดยเลือกพื้นที่ทดสอบย่อย คือ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1. ให้ทางผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบวัดความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยว่า

สามารถวัดได้หรือไม่ (IOC)

2. นำข้อมูลที่มีการปรับปรุงแล้วไปทดสอบเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try-OUT) ได้ผลการทดสอบ 0.72 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การทดสอบ จึงนำเครื่องมือที่ใช้ทดสอบ คือแบบสอบถามมาใช้เก็บข้อมูล

3. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจปัญหาทางงานวิจัยมากที่สุด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ แม่ทัพภาคที่ 4 พลทหาร นายตำรวจ พลตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัด ประชาชนในท้องถิ่น และกลุ่มแนวร่วมที่ยอมมอบตัวต่อรัฐ หรือที่ทางการเรียกมาซักถามตามกฎหมายการศึกษ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สถิติบรรยาย (descriptive statistics) การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ฐานนิยม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ (pearson's product moment correlation)
- 2) สถิติเชิงอนุมาน ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทดสอบความไม่แตกต่างของตัวแปร ทดสอบความสัมพันธ์หลายตัวแปร

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินนโยบายของรัฐบาลได้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐบาลได้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 35.61 ปี

ด้านการนับถือศาสนา ศาสนาอิสลามมีผู้นับถือมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64.0 รองลงมาคือ ศาสนาพุทธ

มีผู้นับถือคิดเป็นร้อยละ 35.3

ด้านทักษะในการใช้ภาษา ภาษาไทยประชาชนมีทักษะมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 95.8 รองลงมาคือ ภาษาวยาวคิดเป็นร้อยละ 71.3 ด้านปัญหาหาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58.5 ตอบว่าปัญหาหาเสพติดเป็นปัญหาที่มีมากที่สุดในชุมชน รองลงมาคือ ปัญหาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ คิดเป็นร้อยละ 55.5 ด้านความต้องการในการย้ายออกนอกพื้นที่พบว่าร้อยละ 77.8 ไม่ต้องการย้ายออกนอกพื้นที่ เพราะเป็นถิ่นกำเนิด มีญาติพี่น้องและครอบครัวอยู่ที่นี่ มีเพียงร้อยละ 22.2 ที่ตอบว่าต้องการย้ายออกนอกพื้นที่ และจากการศึกษาในระดับกลุ่มพบว่า ชาวไทยพุทธมีความต้องการในการย้ายออกนอกพื้นที่มากกว่าชาวไทยมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 41.3 ส่วนชาวไทยมุสลิมมีความต้องการในการย้ายออกนอกพื้นที่เพียงร้อยละ 22.3 จากการศึกษาข้อสงสัยกับข้อคำถามที่ว่า หากมีโอกาสกลุ่มตัวอย่างจะย้ายออกนอกพื้นที่หรือไม่ ก็ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกตอบว่าย้ายแน่นอนเพียงร้อยละ 23.7 ส่วนที่ตอบว่าไม่ย้ายยังคงมีมากถึงร้อยละ 58.3 สรุปว่าโดยส่วนใหญ่ประชาชนไม่มีความต้องการในการย้ายออกนอกพื้นที่

จากการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของข้าราชการและประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐ ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ ความเข้าใจของข้าราชการและประชาชนมีความแตกต่างกัน โดยข้าราชการมีความรู้ความเข้าใจในระดับที่สูงกว่าประชาชน

2. ด้านแนวทางการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติตามนโยบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลพบว่า

ในการประเมินทัศนคติต่อการดำเนินนโยบายของรัฐ ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษา พบว่า ข้าราชการและประชาชนมีทัศนคติในระดับปานกลาง

จากการศึกษาทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นใจการทำงาน

ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะมองว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและ เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องสละชีพเพื่อปกป้องอธิปไตย มีมากถึงร้อยละ 63.4

สำหรับทัศนคติต่อสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสถานการณ์ในปัจจุบันมีความรุนแรงมาก และในอนาคตน่าจะมีความรุนแรงมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 35.8 แต่พบว่ามีความใกล้เคียงกับผู้ที่ตอบว่ามีความรุนแรงน้อยลง แต่เหตุการณ์ในแต่ละครั้งรุนแรงมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 32.7 และจากการศึกษาว่าประชาชนมีความหวาดกลัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่ พบว่า ร้อยละ 45.9 ตอบว่าหวาดกลัวมาก เพราะมีการฆ่ากันตายรายวัน ไม่แน่ใจในความปลอดภัยของตนเอง

ส่วนการศึกษาด้านเหตุปัจจัยในการก่อความไม่สงบในพื้นที่ พบว่า เหตุปัจจัยหลักที่ประชาชนมองว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการก่อความไม่สงบคือ ปัญหาหาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.2 และปัญหา รองลงมาคือ ปัญหาเรื่องการแบ่งแยกดินแดน คิดเป็นร้อยละ 58.7 จากการศึกษาเหตุปัจจัยเสริมที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความไม่สงบให้หมดลงได้ ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบมากที่สุด คือ เยาวชนขาดการศึกษาถูกชักจูงไปในทางที่ผิด คิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมาคือ การบินเบียดเบียนศาสนา

การศึกษาด้านแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การสร้างอาชีพเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกตอบมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 67.5 ส่วนความคิดเห็นในด้านการควบคุมโรงเรียนปอเนาะให้มากขึ้น กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยร้อยละ 45.6

การศึกษาด้านการยกเลิกกฎหมายการศึกษา พบว่า มีประชาชนเพียงร้อยละ 25.5 ที่เห็นว่าควรให้มีการยกเลิกกฎหมายการศึกษาในพื้นที่ แสดงว่าประชาชนเห็นว่า กฎหมายการศึกษายังมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่

และจากการศึกษาด้านความเป็นไปได้ในการแก้ไข

ปัญหาความไม่สงบ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่า มีความเป็นไปได้น้อย เพราะเป็นปัญหาที่มีมายาวนาน แต่อาจต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไขปัญหา คิดเป็นร้อยละ 42.3 ส่วนที่ตอบว่ามีความเป็นไปได้สูงมาก ปัญหาได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นมาโดยตลอด คิดเป็นร้อยละ 9.9 (9) จากการศึกษาทัศนคติต่อการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะอันตรายและเสี่ยงต่อการแบ่งแยกดินแดน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ส่วนที่ตอบว่า ไม่เห็นด้วย เพราะในปัจจุบันก็เปิดโอกาสให้คนในพื้นที่ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารงานท้องถิ่นมากขึ้น เช่น อบจ. อบต. และเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 29.6 ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษ จากการวิจัยในบทผู้ทำการวิจัยยังได้ทำการวิจัยเพิ่มเติมว่าหากมีการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษปัญหาในพื้นที่จะหมดลงหรือไม่พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ถึง ร้อยละ 53.9 ตอบว่า ปัญหาไม่หมดแน่ เพราะไม่ใช่ทางออกของการแก้ไขปัญหา และยังมีเหตุปัจจัยอื่นๆ ประกอบที่ทำให้เกิดปัญหาอีกมาก

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนะของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านทักษะในการใช้ภาษา แยกกับงานวิจัยของ พลเอก กิตติ รัตนฉายา (2548, หน้า 88-89) ที่บอกว่า การที่ชาวไทยมุสลิมไม่รู้ภาษาไทย ทำให้ประสบความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารกับทางราชการ และชาวไทยพุทธซึ่งทำให้ยากแก่การทำความเข้าใจหรือสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทักษะในการใช้ภาษาไทยสูงถึงร้อยละ 95 แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารระหว่างชาวไทยมุสลิมและข้าราชการ ชาวไทยมุสลิมเข้าใจในภาษาไทยได้เป็น

อย่างดี แต่ในทัศนะของผู้วิจัยเมื่อชาวบ้านพบเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจไม่กล้าแสดงตนว่ารู้ภาษาไทยเพราะ มีความรู้สึกว่าการใช้ภาษาถิ่นเป็นการแสดงอัตลักษณ์ของตนเองและไม่อยากให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าใจในความหมายการสนทนาระหว่างกันในกลุ่มชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ด้วยตนเอง นอกจากนั้นงานวิจัยของ ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, พะเยาว์ ละกะเต็บ, ราชีตะ ระเด่นอาหมัด, อาคม โสวนา (2543, หน้า 51-53) ซึ่งได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “พลวัตทางสังคมกับปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” และพบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ อิทธิพลของภาษา วัฒนธรรมและศาสนาที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างและหวาดระแวงต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วัฒนธรรมของตน อาจเป็นงานวิจัยที่นำมาอธิบายได้ว่าการที่ชาวไทยมุสลิมไม่นิยมใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารเพราะมีความรู้สึกที่ไม่ใช่วัฒนธรรมของตนเองทั้งที่ความเป็นจริงมีความรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมสากล นั่นคือ การใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ด้านปัญหาหาเสพติดสอดคล้องกับทัศนะของ พลเอก. กิตติ รัตนฉายา (2549, หน้า 102-103) ที่เสนอถึงเหตุปัจจัยในการเกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ในวงล้อความไม่สงบ หนึ่งในนั้นคือปัญหาหาเสพติด แสดงให้เห็นว่าหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดปัญหาความไม่สงบขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัญหาหาเสพติด ด้านความต้องการในการย้ายออกนอกพื้นที่ พบว่า งานวิจัยของผู้ทำการวิจัย แยกกับงานวิจัยของ ดลมนรรัตน์ บากา, เกษตรชัย และหิม, อับดุลเลาะ

อับรู (2549) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,640 ราย แล้วสรุปผลงานวิจัยในข้อที่ 7 ว่า ประชาชนต้องอพยพหนีออกนอกพื้นที่เพราะความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งจากการค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่ามีความเห็นต่างกันไปไม่เป็นจริงตามงานวิจัยที่กล่าวมาแต่สอดคล้องในสาเหตุที่ต้องการย้ายออกนอกพื้นที่คือ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. ด้านแนวทางการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติตามนโยบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐภายใต้การบังคับใช้

กฎอัยการศึกต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลพบว่า สาเหตุหลักของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัญหาด้านยาเสพติด และการแบ่งแยกดินแดน สอดคล้องกับทัศนะของ กิตติรัตนฉายา (2548, หน้า 34-36) ที่มองว่าปัญหาเสพติดเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการก่อความไม่สงบในพื้นที่ และยังสอดคล้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 ราย บอกว่าปัญหาหลักของการก่อความไม่สงบ คือ ปัญหาเรื่องการแบ่งแยกดินแดนและปัญหาเสพติดเป็นสิ่งสำคัญด้านแนวทางในการแก้ไขปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ การสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารง สุทธาสาสน์ (2519, หน้า 145-149) การแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในพื้นที่จำเป็นต้องพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ เป็นสิ่งสำคัญ ด้านการบังคับใช้กฎอัยการศึก พบว่า แยกกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2548, หน้า 3-5) ที่กล่าวไว้ในแนวทางแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อที่ 4 ว่าคนในพื้นที่ไม่ต้องการกฎอัยการศึก ซึ่งความเป็นจริงจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าคนในพื้นที่ยังคาดหวังต่อการบังคับใช้กฎอัยการศึกเพื่อมาแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ด้านการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษ พบว่า งานวิจัยยังต้องงานวิจัยของ ดลมนรรัตน์ บากา, เกษตรชัย และหิเม, อับดุลเลาะ อับรู (2549) ที่กล่าวในบทสรุปงานวิจัยข้อที่ 13 ว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะให้รัฐควรให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตปกครองพิเศษ ซึ่งผู้วิจัย พบว่าประชาชนไม่เห็นด้วยเพราะเสี่ยงต่อการแบ่งแยกดินแดนและไม่ใช่วิธีแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวทางการกำหนดนโยบาย และปฏิบัติตามนโยบายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) การเมืองควรมีเสถียรภาพมากกว่านี้ เพราะการดำเนินนโยบายมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติตามนโยบาย หากมีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง ก็จะทำให้ไม่สามารถกำหนดทิศทางตามนโยบายได้วางเอาไว้ได้

เนื่องจากนโยบายจากฝ่ายการเมืองเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

(2) การดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐลงมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ต้องคัดสรรเจ้าหน้าที่ที่มีความจริงใจและอยากเข้ามาทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงเพื่อมาเอาตำแหน่งที่สูงขึ้นแล้วย้ายออกนอกพื้นที่

(3) ควรสอนหรือฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมให้รู้ให้ได้มากที่สุด

(4) ควรมีการเปิดโอกาสให้กับคนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการเข้ามาทำงานในการแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น เช่น อาจมีการจัดโควตาพิเศษให้กับชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ให้แข่งขันกันเองแล้วเข้ามาทำงานในระบบราชการ เพราะมองว่าคนในพื้นที่ย่อมเข้าใจปัญหาได้ดีที่สุด

(5) ควรมีการสนับสนุน ทางด้านการศึกษาให้กับเยาวชนในพื้นที่ เพราะเป็นที่ทราบกันว่าปัญหาส่วนหนึ่งเกิดมาจากการที่เยาวชนในพื้นที่ขาดการศึกษา จึงง่ายต่อการชักจูงไปในทางที่ไม่ดี

(6) ควรมีการส่งเสริมด้านอาชีพให้กับชาวไทยมุสลิม อาจเป็นการสร้างศักยภาพโดยนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาสร้างให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน

(7) ควรมีการควบคุมการดำเนินการของโรงเรียนปอเนาะให้อยู่ในสายตาให้ได้มากที่สุด เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่าโรงเรียนปอเนาะบางแห่งถือเป็นแหล่งปลูกฝังความคิดและอุดมการณ์แบ่งแยกดินแดน และการก่อความไม่สงบ

(8) ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสงครามทางจิตวิทยาดังนั้นทำอย่างไรก็ได้ให้เจ้าหน้าที่รัฐดึงมวลชนให้เข้ามาอยู่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ได้มากที่สุด ให้ชาวบ้านเข้าใจว่าการกระทำของกลุ่มแนวร่วมเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

(9) อธิบายให้ประชาชนในพื้นที่เข้าใจถึงประวัติศาสตร์ที่แท้จริง ว่ารัฐไม่ได้มีแนวทางทำร้ายประชาชนชาวไทยมุสลิมอย่างที่กล่าวอ้างกัน

(10) เมื่อใดที่สามารถตัดท่อน้ำเลี้ยงเงินที่มาสนับสนุนการก่อความไม่สงบ นั่นคือ เงินชะกาตได้ก็จะ

สามารถหยุดกระบวนการหรือแนวทางนี้ได้เช่นกัน ดังนั้นต้องบอกกล่าวให้ประชาชนชาวไทยมุสลิมเข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริง และทราบว่าการบริจาคเงินชะกาต เช่นนั้นไม่ถือเป็นการได้บุญ และยังเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มแนวร่วมสามารถก่อความไม่สงบได้มาโดยตลอด

2. แนวทางการบังคับใช้กฎหมายการศึกษา

(1) การคงไว้ซึ่งกฎหมายการศึกษา และพรก.ฉุกเฉินยังมีความจำเป็นเพราะถือเป็นเครื่องมือในการรับมือกับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น โดยกฎหมายการศึกษาสามารถควบคุมสถานการณ์ได้อย่างทันทั่วถึง และทำให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถเรียกบุคคลที่มีความน่าสงสัย หรืออาจให้การที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหายามาซักถามได้ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อหาแนวทางหรือกำหนดทิศทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง

(2) การดำเนินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้นำมาใช้ทุกมาตราที่บัญญัติเอาไว้ แต่จะใช้เพียงบางมาตราเท่านั้น และจากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้กฎหมายการศึกษาด้วยความระมัดระวังมากที่สุด และเกิดผลกระทบต่อชาวบ้านให้น้อยที่สุดเช่นกัน

(3) การคงไว้ซึ่งกฎหมายการศึกษาในทัศนะของประชาชน กลับพบว่ามีความสนใจต่อการมีทหารมารักษาความปลอดภัยในพื้นที่ และเห็นด้วยกับการคงไว้ซึ่งกฎหมายการศึกษา แสดงว่ากฎหมายการศึกษาสำหรับประชาชนในพื้นที่ไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด

(4) หากเป็นไปได้ควรมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับการบังคับใช้ในพื้นที่แทนที่จะเอากฎหมายการศึกษาบังคับใช้ทั้งฉบับก็เลือกเอาบางมาตรามาบังคับใช้ก็เป็นที่เพียงพอ

(5) หากเห็นว่าบางพื้นที่ที่สถานการณ์ดีขึ้นก็อาจมีการยกเลิกกฎหมายการศึกษา และใช้เพียงพรก.ฉุกเฉินน่าจะเพียงพอ เช่น อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี

3. เหตุปัจจัยต่อการสร้างสถานการณ์ความไม่สงบ

(1) การแบ่งแยกดินแดน ถือเป็นปัจจัยหลักต่อการสร้างสถานการณ์ ไม่ว่าจะข้าราชการ หรือประชาชน

โดยส่วนใหญ่มองว่าปัญหาการแบ่งแยกดินแดนยังเป็นปัจจัยหลักในการสร้างสถานการณ์

(2) ปัญหาอาชญากรรม การค้าของผิดกฎหมาย และเรียกค่าคุ้มครองเป็นลำดับลงมา โดยกลุ่มแนวร่วมได้เงินสนับสนุนจากกลุ่มผู้กระทำความผิดเหล่านี้บางส่วนเพื่อเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจของเจ้าหน้าที่รัฐให้ไปแก้ไขปัญหาค้าของผิดกฎหมาย หรือคดีก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นแทน จนไม่มีเวลาที่จะมาจับกุม หรือติดตามการกระทำความผิด

(3) ปัญหาคืออาชญากรรมแบบแฝง และความขัดแย้งทางการเมืองท้องถิ่นก็ถือเป็นหัวใจสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะความขัดแย้งส่วนบุคคลย่อมมีในทุกพื้นที่ แต่เมื่อนำมาโยงเข้ากับการก่อความไม่สงบ หรือสร้างสถานการณ์ให้ดูเหมือนเป็นการเสียชีวิตจากการก่อความไม่สงบ ก็เป็นการยากที่จับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพราะพยานหลักฐานไม่เพียงพอ และที่สำคัญคือในพื้นที่ถือเป็นเรื่องยากมากที่จะหาพยานในที่เกิดเหตุมาให้ปากคำได้

(4) มีกระบวนการในการจับไล่คนไทยพุทธออกนอกพื้นที่โดยกลุ่มก่อความไม่สงบเพื่อหวังในการครอบครองพื้นที่ทำกินแทน เช่น บ้าน, สวนยาง, ที่ดินทำกิน ฯลฯ

(5) ปัจจัยภายนอกประเทศ ยังมีผลอยู่แต่เป็นในลักษณะของการที่กลุ่มก่อความไม่สงบอาจใช้เป็นพื้นที่ในการตั้งฐานปฏิบัติการโดยที่เจ้าหน้าที่ของไทย ไม่สามารถเข้าไปจับกุมได้ อาจเป็นไปได้ที่ประเทศเพื่อนบ้านอาจไม่ทราบถึงการกระทำที่เกิดขึ้น หรือทราบแต่ก็วางเฉยเพราะเห็นว่าไม่ใช่ธุระของตน และอีกปัจจัยภายนอกประเทศที่มีความสำคัญนั้นคือ โดยส่วนใหญ่เยาวชนไทยมุสลิมเมื่อจบแล้วต้องการไปเรียนต่อยังต่างประเทศก็จะไปศึกษาในกลุ่มประเทศมุสลิมในตะวันออกกลาง จากโอกาสครั้งนี้เองที่ทำให้เยาวชนเหล่านี้บางส่วนได้เข้าไปอยู่ในสมาคม หรือองค์กรที่มีอุดมการณ์หรือความคิดด้านก่อการร้าย และอาจเข้าไปศึกษาในด้านการก่อการร้าย การประกอบระเบิด การใช้หลักจิตวิทยาในการปลุกระดมมวลชน เมื่อกลับมา

เมืองไทยสาขาที่เรียนมาไม่ค่อยมีเปิดรับให้เข้าทำงาน ส่วนใหญ่ก็ตงงานหรือไม่ก็ไปเป็นครูสอนศาสนา และนำเอาอุดมการณ์เหล่านี้ไปสอนเยาวชนในพื้นที่ที่เป็นลำดับไป

6. ในการวิจัยพบว่า โดยส่วนใหญ่ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษ โดยมองว่าทุกวันนี้การปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากพออยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะจัดให้มีการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษ ประชาชนในพื้นที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่มากพอต่อการดำเนินการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษ ไม่แน่ใจว่าหากมีการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษแล้วจะทำให้สถานการณ์ดีขึ้นจริงดังที่กล่าวอ้าง, ยังไม่มีความชัดเจนในรูปแบบของการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษว่าเป็นไปในลักษณะใด

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

ผลจากการวิจัยเรื่อง การดำเนินนโยบายของรัฐ ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทักษะในการใช้ภาษาไทย (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ในระดับที่ต่ำมาก ดังนั้นเชื่อมั่นได้ว่าโดยส่วนใหญ่สามารถเข้าใจการสื่อสารภาษาไทยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันพบว่าประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนน้อยมากที่ไม่มีความรู้ ส่วนอาชีพหลักคือรับจ้างทั่วไป ปัญหาหาเสพติดยังถือเป็นปัญหาสำคัญอันดับหนึ่งของทุกชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการในการย้ายออกนอกพื้นที่เพราะเป็นถิ่นกำเนิดเป็นประเด็นสำคัญ

2. ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐ

ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามีความแตกต่างกันโดยข้าราชการมีระดับความรู้มากกว่าประชาชน แต่ยังไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้ทั้ง 2 กลุ่ม

3. ระดับทักษะของประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ทักษะของข้าราชการและประชาชนมีความแตกต่างกัน โดยทั้งข้าราชการและประชาชนมีทักษะต่อการดำเนินนโยบายของรัฐภายใต้การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในระดับปานกลาง แสดงว่าการดำเนินนโยบายของรัฐอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ยังไม่ดีพอที่จะสามารถแก้ไขปัญหาให้หมดสิ้นลงได้

4. ศึกษาแนวทางการกำหนดนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

- แนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่าควรมีการสร้างอาชีพและรายได้ในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด และรองลงมาคือคัดสรรเจ้าหน้าที่ที่ดีและมีคุณภาพมาทำงานในพื้นที่

- จากการศึกษาทักษะต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่าประชาชนโดยส่วนใหญ่เห็นใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องสละชีพเพื่อมาปกป้องอธิปไตยมากที่สุด

5. ศึกษาแนวทางการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แสวงหาแนวทางการแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เหตุปัจจัยสำคัญที่สุดในการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัญหาหาเสพติด เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก ลำดับรองลงมา คือ ปัญหาเรื่องการแบ่งแยกดินแดน

- เหตุปัจจัยเสริมที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความไม่สงบให้หมดลงได้ คือ เยาวชนขาดการศึกษาถูกชักจูงไปในทางที่ผิด ลำดับรองลงมา คือ การบินเบือนคำสอนทางศาสนา

- ในอนาคตประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่ามี
ความเป็นไปได้สูงที่ปัญหาในพื้นที่จะสงบลงแต่คงต้องใช้
ระยะเวลา และความจริงจังจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและความ
สามัคคีของคนในชาติ

- เจ้าหน้าที่ของรัฐมองว่ากฎอัยการศึกถือเป็น
เครื่องมือที่สำคัญมากต่อการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาความ
ไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการ
ยกเลิกกฎอัยการศึกไม่ใช่ตัวชี้วัดว่าปัญหาในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้จะสามารถสงบลงได้

- ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อ
การจัดตั้งเขตปกครองพิเศษ เพราะอันตรายและเสี่ยงต่อ
การแบ่งแยกดินแดน และหากมีการจัดตั้งเขตปกครอง
พิเศษจริง ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าปัญหาไม่หมดแน่
เพราะมีเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่
เยอะมาก และไม่ใช่ทางออกของการแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

- สาเหตุหลักของปัญหา คือ การแบ่งแยกดินแดน
และปัญหาอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิง
ปริมาณ

- การดำเนินนโยบายของรัฐควรมีเสถียรภาพ
มากกว่าในปัจจุบัน เพราะเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลนโยบาย
ในการแก้ไขปัญหาที่ปรับเปลี่ยนตาม ซึ่งทำให้การทำงานของ
เจ้าหน้าที่รัฐในฐานะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติขาดการ
สานต่อ และยากต่อการปฏิบัติตาม จึงกลายเป็นว่าทุกครั้ง
ที่มีการเปลี่ยนรัฐบาลหรือผู้รับผิดชอบงานเช่น รัฐมนตรี
ผู้นำเหล่าทัพ ฯลฯ ก็จะเป็นการนับหนึ่งใหม่ในการวางแผน
ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาเสมอ

- ควรมีการคัดสรรเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความ
ตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาเข้ามาทำงานในพื้นที่ ไม่ใช่
เป็นเพียงแค่การปรับชั้นยศให้สูงขึ้นแล้วก็โยกย้ายออกนอก
พื้นที่ ซึ่งเมื่อคนใหม่เข้ามาก็จะไม่เข้าใจระบบที่วางเอาไว้
และถือเป็นการนับหนึ่งใหม่ในการแก้ไขปัญหาเช่นกัน

- ควรมีการเปิดโอกาสให้คนมุสลิมในท้องถิ่นได้
เข้ามาทำงานในหน่วยงานรัฐเพื่อให้สิทธิในการแก้ไขปัญหา
ร่วมกันกับเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง ซึ่งคนในท้องถิ่นย่อม

เข้าใจปัญหาในพื้นที่ได้ดีกว่าบุคคลจากภายนอกแน่นอน

- ควรมีการสนับสนุนด้านการศึกษาและเสริมสร้าง
อาชีพให้แก่คนในท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

- ควรมีการควบคุมการดำเนินงานของโรงเรียน
ปอเนาะในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐต้อง
สามารถเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการ และแนวทางการ
สอนได้ตลอดเวลา เพื่อป้องกันการสอนที่บิดเบือน
คำสอนทางศาสนา และให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง
ตามหลักความเป็นจริง

- อธิบายให้คนในท้องถิ่นได้เข้าใจการดำเนินงาน
ของรัฐทั้งในอดีตที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน พยายามสร้าง
ความเข้าใจโดยใช้หลักจิตวิทยาและการประนีประนอม
มากกว่าการใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ไขปัญหา เราผู้ทำการวิจัย
มั่นใจว่ามีประชาชนเป็นส่วนมากที่เข้าใจและเห็นใจการ
ทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ทราบว่าปัญหายังไม่หมดสิ้น การคงไว้ซึ่งกฎ
อัยการศึกถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐที่จะสามารถนำมา
ควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และประชาชนโดยส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกไม่พอใจต่อการ
บังคับใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่

- การจัดตั้งเขตปกครองพิเศษไม่ใช่ทางออกของ
การแก้ไขปัญหา และประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย
ต่อการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงปฏิบัติการ คือ
ศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนและ
ข้าราชการในพื้นที่ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่อง
การดำเนินนโยบายของรัฐและการบังคับใช้กฎอัยการศึก
และทำการประเมินผลเป็นระยะๆ อันจะเป็นการพัฒนา
ระดับความรู้ของกลุ่มเป้าหมายไปพร้อมกัน

2. ควรมีการศึกษาในเชิงลึกถึงการบริหารนโยบาย
และปฏิบัติตามนโยบายของเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายแบบใดมีความเหมาะสม

มากที่สุดในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่

3. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการบังคับใช้กฎหมายการศึกษา หรือการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษอะไร เป็นสิ่งที่ประชาชนต้องการมากที่สุด

4. ควรมีการศึกษาถึงกฎหมายการศึกษาที่มีความเหมาะสมต่อการบังคับใช้ในพื้นที่ที่ไม่กระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน และสามารถรักษาอธิปไตยของไทยให้คงอยู่ต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กนก รัตนวงศ์กุล. (2554). นิติสารเนชั่นรายสัปดาห์ ฉบับที่ 974 เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2554. กรุงเทพมหานคร: ดับบลิวพีเอส (ประเทศไทย).
- กิตติ รัตนฉายา. (2548). *ดับไฟได้กับรัฐไทย*. กรุงเทพมหานคร: ฐานรวมหอ.
- กิตติ รัตนฉายา. (2549). *อย่าใหญ่ไฟได้*. กรุงเทพมหานคร: ฐานรวมหอ.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2548). การดำเนินกระบวนการยุติธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ปัญหาและแนวทางการแก้ไข (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2551). *แผ่นดินจินตนาการ*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ดลมนรรัตน์ บากา, เกษตรชัย และหิม อับดุลเลาะ อับรู (2549). *ทัศนคติของประชาชนต่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- มูลนิธิสถานวัฒนธรรม. (2549). *กฎหมายพิเศษที่ใช้ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, พะเยาว์ ละกะเต็บ, ราชี๊ะ ระเด่นอามัด, และอาคม โสวนา. (2543). *พลวัตทางสังคมกับปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อารง สุทธาสาสน์. (2519). *มุสลิม ความขัดแย้ง ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: กรุงสยาม การพิมพ์.